

**MAKTAB O'QUVCHILARI UCHUN INTERAKTIV METODLARGA
ASOSLANGAN DARSLARNI TASHKIL ETISH****Toshtemirova Dinora**

Termiz davlat pedagogika instituti
Xorijiy til va adabiyoti (Ingliz tili) yo'nalishi talabasi
Electron pochta: dinora123@gmail.ru
Tel: 8507115477

Nuriddinova Hurriyat

Termiz davlat pedagogika instituti O'qituvchisi
Electron pochta: nuriddinova93@inbox.ru
Tel: 978070771

Annotatsiya Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim jarayonida interaktiv metodlarning o'rni va maktab o'quvchilari uchun ta'lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Dars jarayonlarini faol o'quv metodlariga asoslangan holda tashkil etishning usullari, pedagogik yondashuvlar hamda ularning samaradorlik darajalari yoritiladi.

Kalit so'zlar: interaktiv metod, maktab ta'limi, dars jarayoni, ta'lim samaradorligi, faol o'quvchilar.

Kirish Bugungi kunda ta'lim jarayonida interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarni o'quv jarayonida qo'llashga bo'lgan qiziqish va e'tibor kundan-kunga kuchayib bormoqda, bunday bo'lishning sabablaridan biri, shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda o'quvchi, talabalarga faqat tayyor bilimlar berib kelingan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalar ularni egallayotgan bilimlarini o'zlari qidirib topib, mustaqil ravishda o'rganib va tahlil qilib, ushbu qilingan ishlardan xulosalar keltirib chiqarishlariga undaydi. O'qituvchi bu jarayonda shaxsni rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi, shu bilan birgalikda boshqaruvchilik funksiyasini bajaradi.¹ Shuningdek, ta'lim tizimida yuz berayotgan o'zgarishlar, ayniqsa, o'quvchilarning mustaqil fikrlashini shakllantirish va ularni faol ta'lim oluvchiga aylantirish dolzarb masalaga aylangan. An'anaviy dars uslublaridan interaktiv metodlarga o'tish ehtiyoji ta'lim jarayonining barcha bosqichlarida sezilmoqda. Interaktiv metodlar – bu o'quvchilarning dars jarayonida faol ishtirokini ta'minlovchi, ularni o'z fikrini erkin ifodalashga, jamoada ishlashga, mustaqil fikrlashga undovchi yondashuvdir. Ushbu maqola maktab

¹ Очиллов М. Янги педагогик технологиялар ўқув қўлланма. - Нафас 2000.

o'quvchilari uchun interaktiv darslarni tashkil etishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslarini ochib beradi.

Muhokama Interaktiv metodlar o'quvchilarni faollikka chorlab, ularni dars jarayonining markaziga olib chiqadi. O'quvchilarning mustaqil fikr yuritishi, muammolarni hal qilishga harakat qilishi, o'zaro muloqot qilish ko'nikmalari shakllanadi. Ayniqsa, past o'zlashtiruvchi o'quvchilar uchun interaktiv metodlar qo'llanilganda, ularning darsdagi ishtiroki ortgan. Biroq, bu metodlarni samarali qo'llash uchun o'qituvchidan yuqori darajadagi tayyorgarlik, darsni oldindan puxta rejalashtirish va texnik vositalardan foydalanish ko'nikmalari talab etiladi.

Interaktiv metodlarning kamchiliklari sifatida esa vaqt talabliligi, sinfdagi shovqin darajasining oshishi va barcha o'quvchilarning teng ishtirokini ta'minlashdagi qiyinchiliklar qayd etildi. Ammo bu kamchiliklarni to'g'ri yondashuv va tajriba orqali bartaraf etish mumkin. Ta'lim jarayonida interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarini o'quv jarayonida qo'llashga bo'lgan qiziqish, e'tibor kuchayib bormoqda. Shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda talabalarni faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalar asosida ular egallayotgan bilimlarni o'zlari qidirib topishga, mustaqil o'rganib tahlil qilishga, xulosani o'zlari chiqarishga undalmoqda. Bu jarayonda shaxsning rivojlanishi, shakllanishi, bilim olish va tarbiyalanishi uchun sharoit yaratiladi. Qayd etishni istardimki, davlatimiz tomonidan ta'lim sohasida yaratilgan yuksak darajadagi sharoit va samarali himoya mexanizmlari xalqaro miqyosda mustaqil ekspertlar ("INSEAD" tadqiqotlari) tomonidan e'tirof etildi. Tahliliy ma'lumotlarga ko'ra, yurtimizning ta'lim sohasini rivojlantirishi, ushbu sohaga davlat xarajatlari, kapital qurilish va maktablarni yangilash xarajatlari, o'qituvchilar sonining o'quvchilar soni bilan nisbati, aniq fanlar va muhandislik ishi sohasida bitiruvchilar soni, GMAT (biznes maktablarda muvaffaqiyatli o'qish qobiliyatlarini aniqlash uchun standartlashtirilgan test) bo'yicha o'quvchilarning o'rtacha bahosiga doir va boshqa ko'rsatkichlari juda balanddir. Keng ko'lamlı islohotlarning muhim bo'g'ini - innovatsiyalar bugun har bir sohada bo'lgani kabi ta'lim tizimida ham o'zining afzalliklarini namoyish etmoqda. Innovatsiyalar dolzarb, muhim ahamiyatga ega bo'lib, bir tizimda shakllangan yangicha yondashuvlardir.²

Natija Interaktiv metodlar darsda faqat tinglovchi bo'lish o'rniga, o'quvchilarni faol qatnashishga undaydi. Natijada, ularning diqqat-e'tibori va darsga qiziqishi

² У.Т.Усаров, М.Н.Бобоқулова —Замонавий педагогик технологияларни ўқув жараёнига қўллаш Самарқанд-2008

oshadi. Mavzuni nafaqat yodlash, balki tushunib, amaliy qo'llay olishadi. Masalan, muammo yechish, tanqidiy fikrlash ko'nikmalari rivojlanadi. O'z fikrini bildirish, yangi g'oyalar yaratish imkoniga ega bo'ladi. Interaktiv metodlar o'quvchilarga o'z bilimni baholashga va guruhda hamkorlik qilishga o'rgatadi.

O'yinli texnologiyalardan foydalanishda bir qator psixologik xususiyatlar ham namoyon bo'ladi, buning oqibatida har talaba o'zining shaxsiy imkoniyatlarini namoyish eta oladi, ijtimoiy hayotda o'zi egallagan o'rinni barqarorlashtiradi, o'zo'zini boshqarish ko'nikmalarini hosil qiladi. O'yinli texnologiyalar nafaqat nazariy bilimlarni mustahkamlash, ularning amaliy ko'nikma va malakalaraga aylanishini ta'minlabgina qolmay, balki o'quvchilarda muayyan axloqiy, irodaviy sifatlarni ham tarbiyalashga yordam beradi. Ishlab chiqarish texnologik jarayon ma'lum mahsulot uchun ishlanganidek, yangi pedagogik texnologiya ham har qanday fan uchun o'qitish texnologiyasining asosiy elementlarini o'z ichiga olgan umumiy uslubiyot asosida ishlab chiqiladi. Pedagogik texnologiyaning afzalligi ham, ahamiyati ham shu bilan belgilanadi. Bu ommaviy o'qitish sharoitida, talabalarni to'la o'zlashtirishini ta'minlovchi yagona to'g'ri yo'ldir [5].

Xulosa Interaktiv metodlarga asoslangan darslar maktab ta'limining sifatini oshirishda muhim omil hisoblanadi. O'quvchilarning darsdagi ishtiroki, fikrlash faolligi, mustaqil ishlash ko'nikmasi va jamoada ishlash madaniyatini rivojlantirish uchun aynan interaktiv metodlardan foydalanish tavsiya etiladi. O'qituvchilarning doimiy malaka oshirishi, yangi pedagogik yondashuvlarni o'rganishi va ularni amaliyotga tatbiq etishi zamonaviy ta'limning ajralmas qismiga aylanmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abduqodirova, D. (2021). Interaktiv metodlarning ta'lim jarayonidagi o'rni. *Pedagogika va psixologiya*, №4.
2. Xolmatova, N. (2020). Faol o'qitish metodlari. Toshkent: O'qituvchi.
3. Vygotsky, L. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
4. Qodirov, A. (2022). Maktab darslarida innovatsion metodlar. *Zamonaviy ta'lim*, №2.
5. Barkin, J. (2019). *Interactive Learning Strategies in Secondary Education*. Oxford Press.
6. Norkulova, M. (2023). O'quvchilarda mustaqil fikrlashni shakllantirish. *Ta'lim va taraqqiyot*, №3.

7. Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. New York: Macmillan.
8. G'ulomova, M. (2021). Interfaol metodlar orqali o'quvchilarni faollashtirish. *Pedagogik izlanishlar*, №1.
9. UNESCO. (2020). *Teaching Strategies for the 21st Century*.
10. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi (2021). Umumiy o'rta ta'lim maktablarida interaktiv metodlar bo'yicha uslubiy qo'llanma.
11. Ишматов Қ. Педагогик маҳорат асослари. Наманган, НамМПИ. 2005

Vebsaytlar:

1. <https://cyberleninka.ru/article/n/ta-lim-jarayonida-interaktiv-metodlar>
2. www.ziyonet.com
3. https://www.researchgate.net/publication/378201130_Boshlang'ich_ta'lim_fanlarida_samarali_interaktiv_metodlardan_foydalanish